

רשומות

הצעות חוק

28 ביוני 1954

208

כ"ז בסיון תשי"ד

עמוד

254

הצעת חוק הדינים, תשי"ד—1954.

חוק הדיינים, תשי"ד — 1954

1. בחוק זה — הנדרות
 „דיין” — חבר בית דין רבני כמשמעותו בדבר המלך במועצתו, 1922—1947, בחוק בתי
 הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי"ב—1952, ובחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין
 וגירושין), תשי"ג—1953;¹
 „מועצת הרבנות הראשית” — כמשמעותו בתקנות העדה היהודית.
2. חוק זה דן בדיינים של בית הדין הרבני הגדול, שימשש בית דין לערעורים, ושל
 בתי-הדין הרבניים האזוריים. נושא החוק
3. מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית כשיר להתמנות דיין. כשירותם
 של דיינים
4. שני נשיאי מועצת הרבנות הראשית שהם הרבנים הראשיים לישראל, וכן רבנים
 מקומיים המכהנים בבתי דין המנויים בתוספת הראשונה לחוק בתי הדין הרבניים (אישור
 מינויים), תשי"ב—1952, יהיו דיינים בתוקף תפקידם ללא מינוי. הרבנים
 הראשיים
5. הדיינים יתמנו על ידי נשיא המדינה לפי הצעת ועדת מינויים שתובא לפני הנשיא
 על ידי שר הדתות. דרך המינוי
6. (א) ועדת המינויים (להלן — הועדה) תהיה של 10 חברים; שני הרבנים הראשיים
 לישראל; שני דיינים שייבחרו על ידי חבר הדיינים לשלוש שנים; שר הדתות וחבר אחד
 של הממשלה שייבחר על ידיה; שני חברי כנסת שייבחרו על ידיה בבחירה חשאית ויכהנו
 כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת — עד שתבחר הכנסת החדשה חברים
 אחרים במקומם; שני עורכי-דין העובדים במקצועם, שייבחרו על ידי המועצה המשפטית
 לשלוש שנים.
 (ב) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.
 (ג) שר הדתות ישמש יושב ראש הועדה.
 (ד) הועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה כל עוד לא פחת מששה.
7. (א) ראה שר הדתות שיש למנות דיין, יודיע על כך ברשומות ויכנס את הועדה. סדרי עבודת
 הועדה
 (ב) אלה רשאים להציע מועמדים: שר הדתות; שני הרבנים הראשיים לישראל;
 שלושה חברי הועדה כאחד.
 (ג) הצעת הועדה על מינויו של דיין תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה.
 (ד) שאר סדרי דיוניה ועבודתה של הועדה ייקבעו על ידיה.
8. (א) הרבנים הראשיים לישראל ישמשו בתוקף תפקידם אבות בית הדין הרבני
 הגדול, לפי תור שיקבעו ביניהם. אבות בתי דין

¹ ס"ח 100, תשי"ב, עמ' 242.
² ס"ח 134, תשי"ג, עמ' 165.

- (ב) אבות בתי דין רבניים אזוריים יתמנו על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל, איש איש מקרב הדיינים של אותם בתי דין.
- (ג) עיר שיש בה בתי דין רבניים אחדים, ימנה שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל אחד מאבות בית הדין שיהיה ראש אבות בתי הדין בעירו.
9. שר הדתות רשאי בהסכמת המועמד והרבנים הראשיים לישראל, למנות דיין של בית דין רבני להיות דיין בבית הדין הרבני הגדול. מינוי לפי סעיף זה יכול להיות כללי או לתקופה מסוימת.
10. מי שנתמנה דיין חייב, בטרם ישב בדין, להצהיר בפני נשיא המדינה ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל, הצהרה זו:
"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל, לשפוט את העם משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים."
11. דיין שמינויו פורסם ברשומות, אין עוררין על מינויו.
12. אין על דיין מרות בעניני שפיטה וזולת מרותו של הדין לפיו הוא דן.
13. שר הדתות יקבע, בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל ובהתייעצות עם שר המשפטים, את סדרי המינהל של בתי הדין הרבניים וימנה על ביצועם אחד הדיינים או אדם הכשיר להתמנות דיין, שיהיה אחראי בפניו.
14. דיין יכהן מיום שהצהיר אמונים, וכהונתו לא תיפסק אלא במותו, בהתפטרותו, בפרישתו לקצבה או בהעברתו מן הכהונה על פי חוק זה.
15. דיין רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב התפטרות לשר הדתות, וכהונתו תיפסק בתום שלושה חדשים מהגשת כתב התפטרות, אם לא הסכים שר הדתות למועד קצר יותר.
16. (א) גיל הקצבה של דיין הוא שבעים שנה; ואולם גיל הקצבה של הרבנים הראשיים לישראל ושל ראשי אבות בתי דין הוא שבעים וחמש שנה.
(ב) דיין יפרוש לקצבה לפני גיל זה —
(1) אם ביקש זאת בדרך שתיקבע בתקנות; או
(2) אם החליטה ועדת המינויים על יסוד חוות דעת רפואית שמחמת מצב בריאותו נבצר ממנו למלא תפקידו.
17. משכורתו של דיין והתשלומים האחרים שישולמו לו בתקופת כהונתו או אחריה, לרבות אלה שישולמו לתלויים בו לאחר מותו, ייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים. החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.
18. דיין לא יהיה חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית או במועצה דתית, אולם רשאי הוא בהסכמתו ובהסכמת שר הדתות, למלא באורח זמני תפקיד אחר מטעם המדינה או למלא תפקיד ציבורי אחר, אם לדעתם ולדעת הרבנים הראשיים לישראל, אין הדבר פוגע במעמדו כדיין.
19. ראה שר הדתות צורך, מסיבות מינהליות, להעביר דיין דרך קבע לבית דין רבני שבמקום אחר, יקבל תחילה את הסכמת הרבנים הראשיים לישראל לאותה העברה.

דיינים
בבית הדין
הגדול

הצהרת אמונים

כוחו של מינוי

אי הלכות
של דיינים
סדרי מינהל

תקופת כהונתם
של דיינים

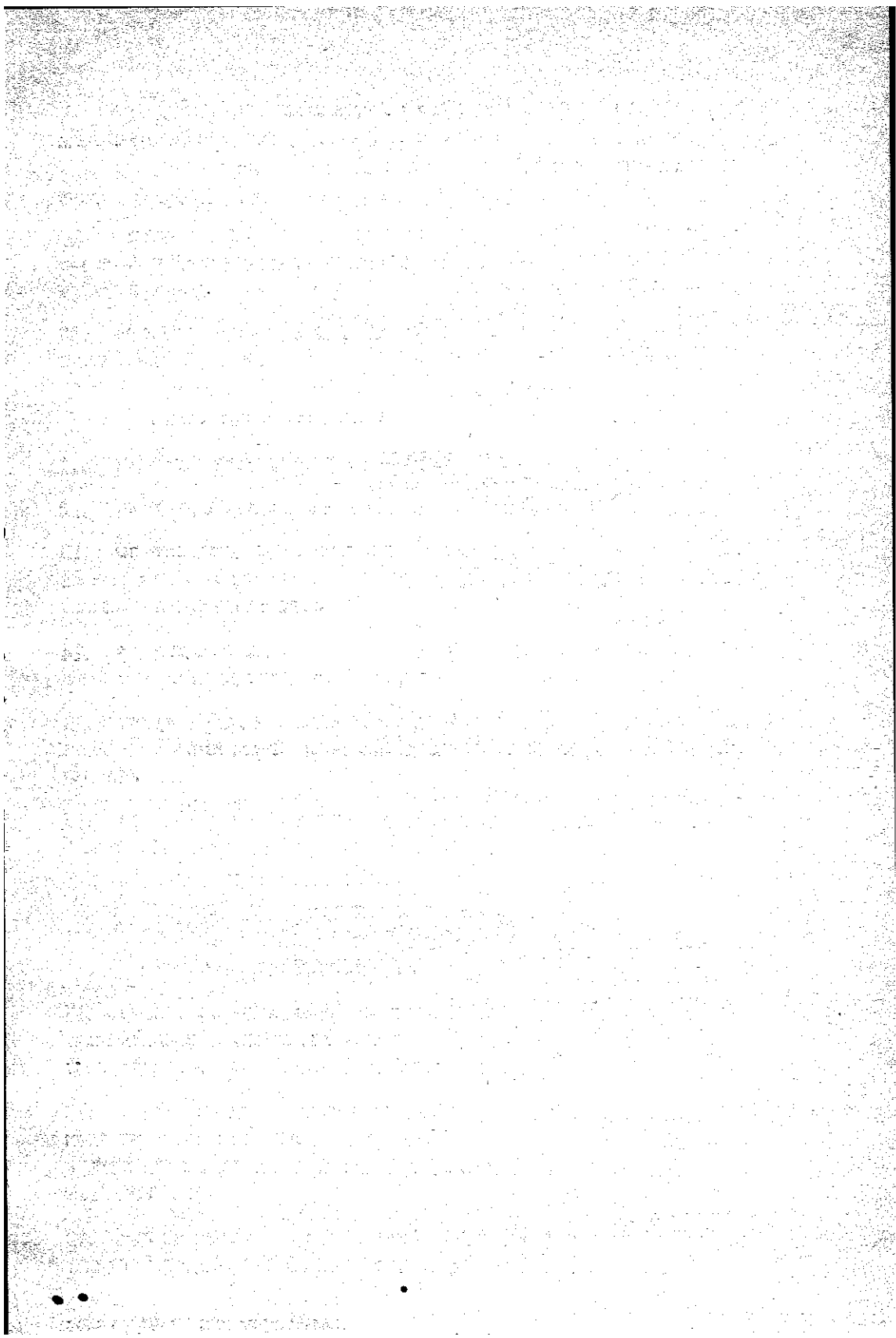
התפטרות

קצבה

משכורת
ותשלומים
אחרים

ייתור הכהונה

העברת דיין
למקום אחר

דברי הסבר

דבר המלך במועצתו, 1922—1947, מסר לשיפוט בתי הדין העדתיים בסמכות ייחודית או מקבילה את עניני המעמד האישי ועניני הקדשות. חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג—1953, קבע מחדש בעניני המעמד האישי את סמכויות בתי הדין הרבניים, הדנים ופוסקים בענינים אלה לפי דין התורה.

לפני הקמת המדינה נבחרו חברי בתי דין אלה — הדיינים — בהתאם לתקנות הקובעות את שיטת הבחירות או המינויים של מועצת הרבנות הראשית, לשכות הרבנות ורבני הקהלות (לפי סעיף 9 (1) לתקנות כנסת ישראל, 1928).

עם קום המדינה והפסקת פעולות הועד הלאומי והקהילות, לא נהגו למעשה במינוי דיינים בהתאם לתקנות הנ"ל ולכן היה צורך בחוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי"ב—1952, שלפיו רואים את הדיינים שניהגו ביום פרסום החוק ואשר לא נבחרו בהתאם לתקנות הנ"ל, כאילו נבחרו או נתמנו כחוק. אולם החוק האחרון הזה אינו מכיל הוראות על סדרי מינוי דיינים בעתיד.

החוק המוצע בא לקבוע את סדרי המינויים לעתיד ולהסדיר את מעמדם של דייני בית הדין הרבני הגדול ובתי הדין הרבניים האזוריים.

א. כשירות הדיינים

החוק המוצע קובע — בהתאם למקובל — שכל מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל יהיה כשיר להתמנות דין, תנאי הכשירות להיות דין מפורטים בהלכה.

ב. מינוי הדיינים

שיטת הבחירות שלפי התקנות הוחלפה, לגבי הדיינים, בשיטת מינויים, ורק הרבנים הראשיים לישראל והרבנים המקומיים במקום מושבם של בתי הדין יכהנו בדיינים בתוקף תפקידם ללא מינוי.

הסמכות למינוי הדיינים הוענקה לנשיא המדינה על פי הצעת ועדת מינויים שתובא לפני הנשיא על ידי שר הדתות. ועדת המינויים תהיה מורכבת מעשרה חברים: שני הרבנים הראשיים, שני דיינים, שר הדתות וחבר אחד של הממשלה, שני חברי כנסת ושני עורכי דין. לפי החוק המוצע רשאים להציע מועמדים: שר הדתות, שני הרבנים הראשיים לישראל ושלושה חברי הועדה כאחד.

הרבנים הראשיים לישראל ישמשו בתוקף תפקידם אבות בית הדין הרבני הגדול לפי תור שיקבעו ביניהם. ואילו אבות בתי הדין (כעת: יושב ראש של הרכב בית הדין) וראשי אבות בתי הדין (כעת: אב בית דין של כל בתי הדין במקום) יתמנו מתוך הדיינים על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל. כן מוסמך שר הדתות למנות, בהסכמת המועמד והרבנים הראשיים לישראל, דין של בית דין רבני אזורי להיות דין בבית הדין הגדול.

דין שנחמנה יצהיר, בפני נשיא המדינה ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל, אמונים למדינת ישראל.

ג. מעמד

אי תלותם של הדיינים מובטחת בהוראה לפיה „אין על דין מרות בעניני השפיטה זולת מרותו של הדין לפיו הוא דן“.

להעברת דיין ממקום למקום מוסמך שר הדתות רק לאחר שקיבל על כך הסכמת הרבנים הראשיים לישראל.

לסדרי המינהל יהיה אחראי אחד הדיינים או אחד הכשיר להתמנות דיין, שיתמנה על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל.

גיל הקצבה שנקבע לדיינים הוא 70 שנה, פרט לרבנים הראשיים לישראל וראשי אבות בתי הדין, שלגביהם גיל הקצבה הוא 75.

הוראות שונות

ההוראות בקשר לבית דין משמעתי, חסינות הדיינים וכו' הולכות בעקבות חוק השופטים.

על ביצוע החוק ממונה שר הדתות והוא יהיה רשאי להתקין גם תקנות לביצועו, לרבות קביעת אגרות בתי הדין, עד כה נקבעו האגרות על פי תקנות כנסת ישראל.

תיקון טעות דפוס

בהצעות חוק 207, תשי"ד

בעמ' 240, בסעיף 1, בהגדרת המונה, מטבע" במקום המלים "סעיף 9" שבשורה הראשונה והשניה צ"ל "סעיף 28";

בעמ' 247, בסעיף 59(א), יש למחוק את המלים "והבנקאי היחיד".